

JUSTISDEPARTEMENTET	
17 APR 2009	
SAKSNUMMER	200807883
AVDELING	LOV / ES / TSA / HAY
BUKKE	66

NORDLAND STATSADVOKATEMBETER

Justisdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Deres ref.: 2008007883

Vår ref.: 67/2007

Dato: 15.04.2009

Høringsuttalelse – rapport ”Etterkontroll av reglene om strafferettslig utilregnelighet, strafferettslige særreaksjoner og forvaring”.

Statsadvokatene i Nordland viser til Justisdepartementets høringsbrev av 15. desember 2008 der vi inviteres til å inngi høringsuttalelse om ”Etterkontroll av reglene om strafferettslig utilregnelighet, strafferettslige særreaksjoner og forvaring”. Det vises også til telefonsamtale med saksbehandler Henning A. Jakobsen der vi fikk utsatt svarfrist til 15. april i år.

Til orientering har vi forelagt utredningen og høringsbrevet for Helgeland, Salten og Midtre Hålogaland politidistrikt.

Merknad til høringsnotatets kap. 1 ”Tilregnelige lovbrøyttere – forvaring”

Statsadvokatene i Nordland deler departementets og arbeidsgruppens syn på at forvaringsdømte i slutfasen av forvaringstiden bør få et bedre tilbud enn tilfellet er i dag. Fengsel med lavt sikkerhetsnivå synes i dag å være noe motvillig til å motta forvaringsdømt slik at disse kan sluses ut til et liv i frihet. Særlig for forvaringsdømte som har vært frihetsberøvet i mange år, er utslusing nødvendig. Dersom utslusing ikke har funnet sted og forvaringstiden går mot slutten, kan den uheldige situasjon oppstå at påtalemyndigheten må vurdere å begjære forlenget forvaring fordi gjentakelsesfaren er for stor til at en løslatelse eller prøveløslatelse på vilkår er forsvarlig.

Videre er det viktig at utslusing skjer i tilknytning til det området den forvaringsdømte ønsker å bosette seg. Den innsatte kan som en del av utslusings-programmet søke om permisjoner, og det er gunstig om disse kan gjennomføres i nærområdet til den forvaringsdømte slik at denne kan søke å bygge opp et nettverk m.m. frem mot løslatelsen.

Mot denne bakgrunn støtter vi i utgangspunktet et forslag om utslusingsenheter for forvaringsdømte i hver av de seks kriminalomsorgsregionene.

Merknad til høringsnotatets kap. 4 "Utvidelse av virkeområdet for særreaksjoner for utilregnelige lovbrutere"

Hvordan samfunnet skal møte utilregnelige personer som begår gjentatte lovbrudd av særlig samfunnsskadelig eller plagsom karakter, har vært et spørsmål i en årrekke. Denne gruppen lovbrutere rammer gjennom sin aktivitet en rekke personer og virksomheter. De fornærmede utsettes for krenkende og ubehagelige episoder, de lider økonomisk tap, mv. Dersom samfunnet står uten nødvendige virkemidler, kan det virke inn på den tillit rettssamfunnet er avhenging av å ha i befolkningen. Å søke å finne en løsning er derfor viktig.

Statsadvokatene i Nordland antar denne problematikken har vært vurdert og søkt løst i andre land vi naturlig kan sammenligne oss med. I følge rapporten på side 210 (kap 5.4.1) har arbeidsgruppen ikke hatt anledning til å vurdere det danske systemet nærmere enn det som er angitt i rapporten. Andre lands løsningsmodell synes heller ikke å være vurdert. Likevel uttrykker departementet at det er tvilsomt om det er mer å oppnå med ytterligere utredning, jf. på side 12 i høringsnotatet. Etter vårt syn ville det vært interessant å få en vurdering av andre lands løsnings-modeller på dette området, uten at vi av den grunn kan si at nye utredninger vil bringe oss nærmere en løsning.

Statsadvokatene i Nordland støtter i utgangspunktet departementets forslag om å utvide virkeområdet for særreaksjoner som foreslått i ny straffeloven § 39 nr 3, jf. høringsnotatet s. 12.

Kravet om "*særlig gjentakelsesfare*" er hensiktsmessig og vil i utgangspunktet fange opp personene som er i målgruppen for bestemmelsen. Enkelte av personene i målgruppen har en forholdsvis omfattende kriminell historikk og fravær av omstendigheter som tilsier at denne adferd skulle endre seg, vil normalt lede til at vilkåret anses oppfylt. Videre er disse sakene ressurskrevende for politi og påtalemyndighet m.m. Det er derfor grunn til å tro at bestemmelsen uansett vil få begrenset anvendelse.

Vilkåret om "*særlig samfunnsskadelig eller plagsom karakter*" reiser flere tolkningsspørsmålet, og da spesielt vilkåret "*særlig*". Vi antar gjerningsbeskrivelsen i straffebudene inntatt i straffeloven § 350 (utilbørlig adferd), § 390a (skremmende, plagsom og hensynsløs adferd), § 326 (forulemping av offentlig tjenestemann), § 391a (naskeri) og mindre seksuelle krenkelser som for eksempel blotting (straffeloven kap. 19), i utgangspunktet vil oppfylle vilkåret i ny straffeloven § 39 nr 3. Det bør neppe opereres med et vilkår om kvalifisert overtredelse av disse bestemmelsene, men vilkåret bør i stedet tolkes i lys av kravet om "*gjentatte*" lovbrudd. Bestemmelsen bør således ramme personer som er inne i en svært aktiv kriminell periode, men hvor overtredelsene isolert sett er mindre alvorlige.

Vilkåret "*andre tiltak har vist seg åpenbart uhensiktsmessig*" reiser også flere spørsmål. Kravet om "*åpenbart*" er strengt, men er likevel viktig som sikkerhetsventil for at bestemmelsen skal treffe riktig målgruppe. Men slik ordlyden har vært utformet, synes det som om andre tiltak må ha vært gjennomført, jf vilkåret "*vist seg*". Frivillige tilbud det har vært lagt til rette for, men som lovbruteren har avslått, bør også kunne tas med i vurderingen. Videre oppstår det spørsmål i de tilfellene der personen frivillig har tatt opphold på institusjon eller lignende og det har medført bedring i personens adferd, men hvor vedkommende avslutter oppholdet og ikke lenger ønsker omverdens bistand – samtidig som han gjenopptar sin kriminelle adferd. I disse tilfellene har det frivillig tiltaket i utgangspunktet vist seg å være

hensiktsmessig, uten at det bør utelukke anvendelse av særreaksjon etter ny straffelov § 39 nr 3.

Nordland statsadvokatembeter, 15. april 2009

Kristian Jarland
kst. statsadvokat

Kopi: Riksadvokaten